

NOVA
UNIVERZA

DIGNITAS

Revija za človekove pravice

Slovenian journal of human rights

ISSN 1408-9653

Ideologija na sodiščih: Vpliv svetovnonazorskih in družbenih stališč sodnikov na njihove odločitve

Matej Avbelj

Article information:

To cite this document:

Avbelj, M. (2017). Ideologija na sodiščih: Vpliv svetovnonazorskih in družbenih stališč sodnikov na njihove odločitve, Dignitas, št. 73/74, str. 113-114.

Permanent link to this document:

<https://doi.org/10.31601/dgnt/73/74-6>

Created on: 16. 06. 2019

To copy this document: publishing@nova-uni.si

For Authors:

Please visit <http://revije.nova-uni.si/> or contact Editors-in-Chief on publishing@nova-uni.si for more information.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© Nova univerza, 2018

NOVA
UNIVERZA

FAKULTETA ZA SLOVENSKE
IN MEDNARODNE ŠTUDIJE

NOVA
UNIVERZA

EVROPSKA PRAVNA
FAKULTETA

NOVA
UNIVERZA

FAKULTETA ZA DRŽAVNE
IN EVROPSKE ŠTUDIJE

Ideologija na sodiščih: Vpliv svetovnonazorskih in družbenih stališč sodnikov na njihove odločitve

Matej Avbelj

Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije je na podlagi javnega razpisa za so-financiranje raziskovalnih projektov za leto 2017 v financiranje izbrala naslovni projekt pod prijavo št. 419 v trajanju od 1.5. 2017 do 30.4. 2020. Projektna skupina je sestavljena iz raziskovalne skupine FDŠ ter raziskovalne skupine Re-forma d.o.o. in jo poleg vodje projekta dr. Mateja Avblja sestavljajo še dr. Janez Šušteršič, dr. Jernej Letnar Černič, dr. Katarina Vatovec, dr. Dejan Valentinčič, mag. Ana Jevšek Pezdir in Snežana Šušteršič. Namen projekta je opraviti prvo poglobljeno raziskavo ideološkega profila nosilcev sodne oblasti v Sloveniji, pri tem pa v metodologiji in interpretaciji upoštevati tudi običajne kritike takšnih raziskav, opravljenih drugje.

Izhodiščna hipoteza projekta je, da so sodniki aktivni člani družbe in izgrajene osebnosti s svojim družbenim nazorom in vrednostnimi prepričanji. Čeprav delujejo kot strokovnjaki na podlagi pravnih norm, njihov individualni ideološki profil vpliva na njihovo razumevanje pravnih norm in odločitve. Tako oblikovana hipoteza se neposredno navezuje na aktualne družbene razprave o vlogi sodstva v Sloveniji. Sodnikom se pogosto očita, da ne odločajo objektivno na podlagi pravnih norm, temveč na podlagi lastnih svetovnonazorskih prepričanj. Pri tem se pojem svetovnega nazora (oziroma ideološkega profila) običajno skrči na preprosto razumljena politična prepričanja v smislu simpatiziranja ali celo povezanosti z eno od političnih opcij. Številnih kritik o politični pristranosti svojih odločitev so bili v zadnjem času deležni tudi ustavni sodniki. Hkrati pa je pogosto slišati tudi mnenje, da naj bi javnost o odločitvah ustavnega sodišča sploh ne razpravljala, temveč jih sprejemala kot nesporne.

Takšne razprave odražajo temeljni teoretični problem koncepta prava. Slovenski pravni sistem (in večina pravne teorije) temelji na razumevanju prava kot objektiviziranega, pozitivističnega sistema. Vloga sodišč je ugotavljanje materialne resnice in vsak znak, da so sodniki odločali na podlagi lastnih nazorov, je razumljen kot odstopanje od pravnega ideala in razlog za kritiko. Hkrati pa po isti logiki sodne odločitve, če res odražajo objektivno ugotovljena dejstva, ne bi smele biti predmet javne in politične razprave. Takšno nerealno razumevanje prava in vloge sodnikov vodi v nerealna pričakovanja do nosilcev sodne oblasti in posledično do nenehnega razočaranja nad njihovimi odločitvami, kar spodkopava družbeno legitimnost sodnih odločitev. S tem opisani teoretični in normativni problem postane del aktualne družbene problematike. K temu prispevajo tudi sodniki sami, ki večinoma izhajajo iz podobnega razumevanja objektivnosti prava in iz nje izhajajoče avtoritete sodišč, zato niso pripravljeni na javne razprave o širših vrednostnih razlogih za svoje odločitve in njihovih družbenih implikacijah.

Raziskovalni projekt bo naslovil navedene aktualne družbene probleme in odprl pot za drugačno družbeno razumevanje vloge prava in sodnikov, oblikovanje realnejših pričakovanj do sodne veje oblasti, potencialno večje družbene legitimnosti sodnih odločitev, pa tudi do razmisleka o spremembah normativne ureditve, ki bi temeljile na novih teoretičnih in empiričnih spoznanjih.